

ki "Me takoto te ihu o te waka ki te taha katau o te Ra, o te Marama, o Kopu ranei. E to ana te Ra ki te mauru-ma-tonga, a Kopu e taka ana ki te hiku-mauru-ma-tonga, te tōnga o ratou tokotoru."

Ko tenei marama ko Tatau-urutahi e kiia ana ko Oke-topa. Mehemea no te whakapaunga o nga ra o Oketopa i rere mai ai, tera pea e pau te rua marama e hoe mai ana, a kua tata ki te whakapunga o nga ra o Tihema ka u mai ai ki Aotea-roa nei.

No matou e teretere haere ana i runga i to matou tima i a te Tahiti i totohu nei, i hoki ai nga whakaaro ki te kaha o nga tipuna ki te hoe mai i tenei moana nui, hohonu, nunui o te ngaru, tawhiti hoki i etahi o nga moutere mo te tupono marangai.

I to matou tirohanga i nga mapi tika tonu te tohutohu a Kupe i ki ra: "Me takoto te ihu o te waka ki te mauru-ma-tonga o te Ra o te Marama, o Kopu." Tika tonu mehemea ko Rarotonga te Hawaiki whakamutunga i nohia ai e nga tipuna.

Tera ano tetahi korero a nga tupuna mo te kura. "Ka hoe mai a ka u ki Whangaparaoa. Ka tata mai ki uta, kite rawa mai ki te pohutukawa o te tahatika e ura atu ana chara, rau ana te tututupo ki te wai. Katahi tetahi o nga rangatira o te waka ra ka karanga ake, "E, kua nui ake te kura o tenei kainga i te kura o Hawaiki, ka panga hoki ahau i aku kura ki te wai." U rawa mai ra ki uta, chara, kua pa atu nga ringa ki aua pohutukawa, ana, ngahoro noaiho. Katahi ratou ka mahara he puawai rakau enei mea, ka raruraru nga rangatira o runga i a Te Arawa mo te maumaunga o a ratou kura i panga atu ra ki te wai.

Koinei nga korero a nga tipuna i mohiotia ai te wa o te tau i u mai ai o ratou waka i te heke nui mai i Hawaiki. Kua puta te puawai o te pohutukawa, e karangatia nei e te pakeha he "Christmas flower."

2. Te unga mai o HAMUERA MATENGA.

No te ra o te Kirihimete i te tau 1814 ka tu a te Matenga (Samuel Marsden) ki te kauwhau tuatahi tonu i te Rongopai o Te Karaiti ki o tatou tipuna. Tirohia nga korero a Te Matenga e mau ake nei mo tana karakia tuatahi i enei moutere.

"Ko te ingoa o te kaupuke i rere mai ai matou i Poihakena ki Nui Tirenī ko te Active. I tapaina e etahi tangata taua kaupuke ko te Aaka a Noa, no te mea ko nga utanga o runga he hoiho, he kau, he hipi, he poaka, he nanenane, he heihei, me nga tangata Maori, me nga pakeha he herehere, hei hawini. Apiti ki ratou ko nga kai-kauwhau o te rongopai, tokotoru me o ratou hoa wahine, me nga tamariki. E toru nga wiki e rere mai ana ka kitea atu nga moutere e karangatia nei ko te Tiri Kingi (Three Kings). I tae matou ki Whanga-